

Metodutveckling för tillsyn av avloppsföreningar

Redovisning av LOVA-projekt

Mats Holstein

Miljö & Hälsoskydd
Kungsbacka kommun

November 2017

Innehåll

Sammanfattning	3
1 Syfte och målsättning	4
2 Bakgrund och Projektets genomförande	5
3 Avloppsföreningarna – en beskrivning	8
3.1 Så här fungerar det	8
3.2 Behov av underhåll och service	8
3.3 Serviceavtal och rutin vid driftsstopp.....	9
3.4 Riktlinjer från avloppsföreningar till sina anslutna medlemmar.....	9
4 Förutsättningar och utmaningar	11
4.1 Juridiken	11
4.2 Utmaningar.....	12
5 Resultat.....	14
5.1. Sammanställning av enkät.....	14
5.2 Bedömning av skötsel	14
5.3 Bedömning av risker för läckage och bräddning	15
5.4 Bedömning av tillsynsbehov och lämplig tillsynsmetodik	15
5.5 Behov av register.....	16
6 Slutord	17
Bilaga 1	18
Enkät om tillsyn, service och underhåll mm till alla avloppsföreningar i drift i Kungsbacka kommun.....	18
Bilaga 2.	19
Frågeformuläret.....	19
Bilaga 3.	24
Exempel på svar på enkät som skickats ut till alla avloppsföreningar i drift:.....	24
Bilaga 4	28
Frågor och svar – xxxxx avloppsförening vid inspektion	28
Bilaga 5.	31
Begäran om yttrande avseende ansvar för avloppsföreningars ledningssystem	31
Bilaga 6.	34
Avtal mellan kommunen och föreningen	34

Sammanfattning

Under de senaste fem åren har i Kungsbacka kommun cirka 50 nya avloppsföreningar bildats. Det finns nu i kommunen cirka 80 avloppsföreningar som tagit sitt avloppssystem i drift och ytterligare cirka 30 som aktivt jobbar för att få till sitt avloppssystem med anslutning till kommunalt avlopp. Detta innebär att avloppsföreningarna tillsammans är ansvariga för avledande av en betydande volym av spillvatten. Läckage av spillvatten från dessa avloppssystem bedöms kunna ge en betydande miljöpåverkan. Med anledning av detta är projektets målsättning, att ta fram en bra tillsynsmetodik för avloppsföreningar, angelägen.

Efter ett omfattande arbete för att få fram kontaktuppgifter till alla avloppsföreningar i drift skickades en frågeenkät ut till 83 avloppsföreningar. Frågorna handlade om teknik, om läckage skett, service, underhåll, egenkontroll samt rutiner och åtgärder vid driftsproblem. Efter påminnelse blev svarsfrekvensen för enkäten 84 procent. Sedan valdes 10 avloppsföreningar ut av olika storlekar och med bara självfallsledningar, bara LTA-system (Lätt Trycksatt Avlopp) och med kombinerade system.

LTA-system kan också kallas för LPS-system (Low Pressure Sewer).

De utvalda föreningarna inspekterades på plats och djupintervjuer genomfördes. Föreningen fick då mer ingående redogöra för olika driftsproblem som uppstått, hur dessa åtgärdats och hur de såg på behov av service och underhåll. Tillverkarna för pumpanläggningarna i LTA-systemet har redogjort för behov av service och underhåll. Förvaltningen för Teknik har också lämnat synpunkter på behov av egenkontroll och service av pumpenheter.

Sammanfattningsvis kan sägas att läckage av spillvatten inte skett, i enlighet med inkomna uppgifter. Behov av förbättringar finns avseende underhåll, service och rutiner vid driftproblem men avloppsföreningar bedöms klara av att sköta sina anläggningar på ett acceptabelt sätt. Eftersom man lagt nya ledningar som är trycksatta förekommer inte inläckage av grundvatten. Det kan finnas några undantag där man inte bytt ut spillvattenledningen mellan huset och villapumpstationen. Miljö & Hälsoskydd bedömer det vara sällsynt att dagvatten är kopplat till spillvattenledningarna. Bräddningar bedöms mot bakgrund av detta vara ovanligt.

Det bedöms finnas behov av rapportering och tillsynsbesök en gång per år för avloppsföreningar med fler än 50 anslutna medlemmar. För föreningar med mellan 10 och 50 anslutna bedöms det vara rimligt med rapportering och tillsynsbesök en gång vartannat år. För avloppsföreningar med färre än 10 anslutna medlemmar och för föreningar med endast självfallsledningar bedöms tillsynsbehovet vara litet. Bedömningen är att rapportering från dessa föreningar ska ske efter begäran från tillsynsmyndigheten. Tillsynsbesök kan behöva ske om det finns särskilda skäl, såsom exempelvis klagomål på spillvattenläckage inom föreningens verksamhetsområde.

Vid tillsynsbesök kan frågor från framför allt de genomförda djupintervjuerna användas. Vissa frågor från enkäten som skickats ut till alla avloppsföreningar kan också vara tillämpliga. Man bör också inspektera någon eller några utvalda villapumpstationer och en eventuell gemensam pumpstation inom föreningen. Anslutningspunkten till det kommunala avloppet kan också vara värd att inspekteras.

1 Syfte och målsättning

Syftet med projektet är att hitta en effektiv form av tillsyn för att kontrollera ledningssystemens funktion hos avloppsföreningarna samt avloppsföreningars egenkontroll för att förhindra att bräddning eller läckage av orenat spillvatten sker till ytvatten eller grundvatten.

Ansvarsfrågan för ledningssystem, pumpstationer på enskilda fastigheter och förbindelsepunkt till kommunalt avlopp behöver klargöras. Avloppsföreningarnas egenkontroll, service och åtgärder vid driftsproblem har undersökts genom att en enkät skickats ut till de cirka 80 avloppsföreningar som tagits i drift. 10 avloppsföreningar har inspekterats på plats och djupintervjuer har genomförts. Miljö & Hälsoskydd har på detta sätt skaffat sig en god uppfattning om frekvensen av driftsproblem och risker för läckage av spillvatten till miljön samt tillsynsbehovet. Ansvarsfrågan mellan avloppsföreningar, den enskilde och kommunen har klargjorts av förvaltningen för Teknik. Det är Miljö & Hälsoskydds uppfattning att de LOVA-bidrag som avloppsföreningar erhållit används i enlighet med dess syfte och att det bidragit till att hålla nere anslutningskostnaden och på så sätt bidragit till att fler fastigheter anslutit sig till avloppsföreningarnas spillvattenanläggning. Ingen avloppsförening som fått LOVA-bidrag har, så vitt Miljö & Hälsoskydd känner till, lagt ner sin verksamhet utan att bygga ledningssystem för spillvatten.

Målsättningen är att hitta en bra tillsynsmetodik för kontroll av avloppsföreningars verksamhet och bedöma hur ofta och i vilken omfattning tillsyn behövs för att förhindra att spillvattenutsläpp sker. Vad är en rimlig tillsyn för att säkerställa att avloppsföreningar har tillfredsställande service, egenkontroll och rutiner vid driftsproblem och beredskap för åtgärder?

2 Bakgrund och projektets genomförande

Under de senaste fem åren har cirka 50 nya vatten- och avloppsföreningar bildats i Kungsbacka kommun.

Detta har delvis skett som ett resultat av systematisk inventering av enskilda avlopp som Miljö & Hälsoskydd genomfört. Ett behov av kommunalt vatten och bredband är andra bidragande orsaker. I kommunen finns många ganska tätbebyggda områden som saknar kommunalt vatten och avlopp. Syftet med avloppsföreningarna är att förse dessa fastigheter med kommunalt vatten och avlopp samt oftast fibernät för internet.

I detta projekt har ledningsnät för vatten inte tagits med.

Det finns nu i kommunen cirka 80 avloppsföreningar som tagit sitt avloppssystem i drift och ytterligare cirka 30 som aktivt jobbar för att få till sitt avloppssystem med anslutning till kommunalt avlopp. Hos Miljö & Hälsoskydd finns cirka 1 500 fastigheter registrerade som anslutna medlemmar i avloppsförening och ytterligare cirka 1 500 fastigheter som är medlemmar i avloppsförening som arbetar med att få till ett avloppssystem med anslutning till kommunalt avlopp. Det finns flera typer av föreningar. Samfällighetsförening som rekommenderas av förvaltningen för Teknik innebär att man gör en förrättning hos lantmäteriet. Medlemskapet i föreningen följer då fastigheten och alla fastigheter i området har möjlighet att ingå i föreningen. En ekonomisk eller ideell förening kräver ingen förrättning och där är de enskilda personerna medlemmar. Föreningen avgör själva vilka som tillåts vara medlemmar. En ekonomisk eller ideell förening kan upphöra att existera och avloppssystemet blir då herrelöst utan någon som tar ansvar för drift och skötsel.

Avloppsföreningarna är tillsammans ansvariga för avledande av en betydande volym av spillvatten. Läckage av spillvatten från dessa avloppssystem bedöms kunna ge en betydande miljöpåverkan. Med anledning av detta är projektets målsättning, att ta fram en bra tillsynsmetodik för avloppsföreningar, angelägen. Särskilt mot bakgrund av att sådan tillsyn saknas idag i Kungsbacka kommun och så vitt som framkommit saknas i hela Sverige.

Projektet har genomförts på följande sätt:

- Kontaktuppgifter har tagits fram på alla avloppsföreningar i drift i kommunen. Uppgifter har lämnats av Förvaltningen för Teknik, sökts upp på internet samt tagits fram från Miljö & Hälsoskydds avloppsregister.
- En frågeenkät avseende föreningarnas egenkontroll, service, underhåll och rutiner vid driftsstörningar och läckage sattes ihop och skickades ut till 83 avloppsföreningar. Efter påminnelse inkom svar från 84 procent av föreningarna.
- 10 avloppsföreningar av varierande storlek och med olika teknik för sitt avloppssystem valdes ut och inspekterades ute på plats. Under inspektionen genomfördes en djupintervju avseende föreningens erfarenhet av spillvattenläckage, rutiner vid driftsstörningar, behov av service och underhåll mm. Inspektioner gjordes också på villapumpstationer och gemensamma pumpstationer för avloppsföreningar med LTA-system (Lätt Trycksatt Avlopp). För de föreningar som bara har självfallsledningar med inspektionsbrunnar så inspekterades vissa inspektionsbrunnar. Några anslutningspunkter till det kommunala avloppssystemet inspekterades också.

Metodutveckling för tillsyn av avloppsföreningar

Bild 1. Gemensam pumpstation för avloppsförening med LTA system
(LTA =Lätt Trycksatt Avlopp)

Bild 2. Villapumpstation för avloppsförening med LTA system

Metodutveckling för tillsyn av avloppsföreningar

3 Avloppsföreningar – en beskrivning

3.1 Så här fungerar det

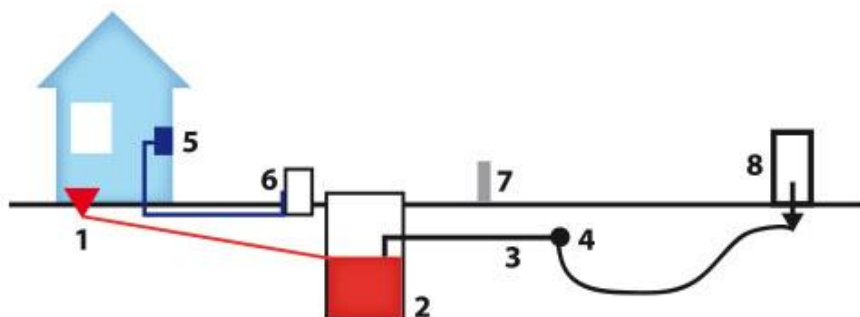

Bild 3. Hämtad från Pumpteknik AB:s hemsida

LTA-systemets kan delas upp i följande delar:

1. Självfallsledning ut från byggnad till pumpstation på tomten
2. Automatiskt styrd pumpstation som mal ned avloppet (Villapumpstation)
3. PE-tryckledning med diameter 32-40 mm ut till stamledning
4. PE-stamledning upp till diameter 90 mm
5. Matning av pumpstation från huset ev. grupplarm i retur
6. Automatiskskåp max 2 m från pumpstation
7. Ungefär 0,5 m utanför tomten ligger anslutningspunkt till VA-huvudmannens/avloppsföreningens stamnät
8. Eventuellt behövs kompressorstation för att rensa stamnätet, så att inte dålig lukt uppstår (följer EN 1671:1997)

3.2 Behov av underhåll och service

De vanligaste förekommande typerna för pumpstationer är tillverkade av Flygt eller Skandinavisk kommunal teknik. Rekommendationerna avseende underhåll och service är olika för dessa två märken.

Skandinavisk kommunal teknik uppger att deras pumpar är utformade så att inget förebyggande underhåll krävs. Pumpstationen har inga vippor eller oljor som behöver kontrolleras med jämna intervall samtidigt som pumpsumpen är självrensande. Produkten ska även kunna sitta i månader utan att användas och sedan fungera när den åter tas i bruk, utan att någon särskild åtgärd krävs.

Xylem Sverige som sköter service av pumpstationer från Flygt uppger att pumpstationens tank och nivåvippor bör inspekteras 1 gång om året och vid behov spolas rena.

För att förhindra driftavbrott ska buffertoljan i pumpen kontrolleras vart femte år.

Mer detaljerad information om installation, drift, skötsel och felsökning finns på respektive företags hemsidor.

3.3 Serviceavtal och rutin vid driftsstopp

Det vanligaste är att en avloppsförening saknar ett gemensamt serviceavtal för sina medlemmar. Man låter den enskilde fastighetsägaren avgöra om man vill sköta servicen själv eller ha ett serviceavtal. Det förekommer dock att vissa föreningar har tecknat ett gemensamt serviceavtal för alla sina medlemmar avseende alla villapumpstationer. Oftast har då den avloppsföreningen pumpstationer tillverkade av Flygt som rekommenderar regelbunden service.

De flesta föreningar med LTA-system har kontakt med en spolfirma som har jour dygnet om och på kort varsel kan komma ut och åtgärda exempelvis ett stopp i en pumpledning. De har också ett lager av de vanligaste typerna på pumpar, så att de kan byta ut en trasig pump mot en fungerande. De tar sedan hand om den trasiga pumpen och ser till att den lagas. En vanlig rutin i en avloppsförening är att vid driftsstopp eller problem ringa spolfirmans journalnummer.

3.4 Riktlinjer från avloppsföreningar till sina anslutna medlemmar

Det är vanligt att avloppsföreningen går ut med regler om att man inte ska spola ner fett i avloppen och att fasta eller olämpliga föremål som exempelvis tops eller våtservetter inte får spolas ner i avloppet. Om olämpliga föremål spolas ner riskerar pumpen att skadas eller föremålen kan orsaka stopp i pumpen. Om fett spolas ner kan detta orsaka fasta proppar som kan orsaka stopp i ledningar eller pumpstationer. En spillvattenpump fungerar så att den startar när spillvattennivån höjs över en viss nivå. Detta känns av genom att en luftfylld ”blåsa” lyfts över nivån då den flyter på vattenytan. Om blåsan beläggs med exempelvis ett lager av fett som stelnar när det kallnar så kommer den till slut inte att flyta och pumpen startas inte. Det finns då ett nivåalarm som går igång.

Metodutveckling för tillsyn av avloppsföreningar

Bild 4. Villapumpstation av märket Flygt

Bild 5. Ex. på larmlampa

4 Förutsättningar och utmaningar

4.1 Juridiken

En frågeställning i projektet är ansvarsfrågan för avloppsföreningarnas ledningssystem, gemensamma pumpstationer, enskilda pumpstationer och kommunens förbindelsepunkt till det kommunala avloppet.

Nedan presenteras ett utdrag från svar från Förvaltningen för Teknik avseende detta:

I lag (2006:412) om allmänna vattentjänster regleras kommunens ansvar för VA-försörjningen:

6 § Om det med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön behöver ordnas vattenförsörjning eller avlopp i ett större sammanhang för en viss befintlig eller blivande bebyggelse, skall kommunen

1. bestämma det verksamhetsområde inom vilket vattentjänsten eller vattentjänsterna behöver ordnas, och

2. se till att behovet snarast, och så länge behovet finns kvar, tillgodoses i verksamhetsområdet genom en allmän va- anläggning

VA-föreningarna är anslutna genom avtal och ligger utanför verksamhetsområdet (VO) för allmänna VA-tjänster. Förbindelsepunkten är gränsen mellan allmän VA-anläggning och privat VA-anläggning som exempelvis kan vara en avloppsförenings anläggning. I avtalen står villkoren för anslutningen. (se bilaga 6)

Avloppsföreningen har ansvar för sitt ledningssystem (ledningar pumpar etc.). Som exempel kan nämnas att det i avtalen står, under § 7 Pumpning av spillvatten, att:

”Om spillvattnet från enskilda fastigheter inom föreningen måste pumpas till förbindelsepunkten på spillvattenledningen skall erforderlig pumpanläggning utföras och bekostas av fastighetsägaren.”

Avtalen hänvisar till ABVA som säger att huvudmannen tar emot vatten av ”hushållspillvattenkvalité”. Detta står i § 1 Avtalsförutsättningar ”För föreningens anslutning till och brukande av kommunens allmänna va-anläggning gäller kommunens vid varje tidpunkt gällande allmänna bestämmelser (ABVA), såvida inte annat regleras särskilt i detta avtal.”

Juristen på förvaltningen för Teknik anser att föreningen kan få ansvar för kostnaden för driftsstopp i en kommunal pumpstation, som är mottagningspunkt, om det kan påvisas att man levererat spillvatten med olämpligt innehåll som orsakat driftsstoppen

För fastigheter som är inom VO står i 18 § Lagen om allmänna vattentjänster (LAV).

”Trots 16 § är huvudmannen inte skyldig att låta en fastighet kopplas eller vara kopplad till va-anläggningen

1. innan fastighetsägaren har betalat den anläggningsavgift som är bestämd enligt 34 § eller lämnat en godtagbar säkerhet, eller

2. om fastighetens va-installation har väsentliga brister.”

I § 21 står

”En fastighetsägare får inte använda en allmän va- anläggning på ett sätt som innebär

1. att avloppet tillförs vätskor, ämnen eller föremål som kan inverka skadligt på ledningsnätet eller anläggningens funktion eller på annat sätt medför skada eller olägenhet,

Metodutveckling för tillsyn av avloppsföreningar

2. att huvudmannen får svårt att uppfylla de krav som ställs på va-anläggningen och driften av den eller att i övrigt uppfylla sina skyldigheter enligt lag, annan författning eller avtal, eller

3. andra olägenheter för huvudmannen eller någon annan.”

I 47 § står om skadeståndsansvar enligt:

”47 § Om huvudmannen orsakas en skada på grund av att en fastighetsägare har överskridit sin rätt eller åsidosatt en skyldighet enligt denna lag eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen, skall fastighetsägaren återställa det som rubbats eller fullgöra det som eftersatts och ersätta skadan.”

Vid väsentlig försummelse av en VA-anläggning har huvudmannen rätt att stänga av dricksvattnet om motparten inte efter upprepade skriftliga varningar har vidtagit åtgärder (§ 43 LAV). Att stänga av en avloppspumpstation för en avloppsförening som avleder spillvatten som exempelvis inte håller ”hushållspillvattenkvalité eller som innehåller stor mängd dagvatten torde vara svårt men möjligt. Huvudmannen skulle ju kunna säga upp avtalet.

I spillvatteninstallationer där vattnet kan innehålla mer än obetydliga mängder av skadliga ämnen, ska spillvattnet behandlas eller avskiljare installeras. Utformningen av avskiljare ska säkerställa att det avskilda inte kan släppas ut okontrollerat eller oavsiktligt.

Allmänt råd

Avskiljare bör finnas om spillvattnet kan innehålla mer än obetydliga mängder av

- slam eller fasta partiklar som ger påtaglig risk för avsättningar
- fett eller andra ämnen som avskiljs vid spillvattnets avkylning
- bensin eller andra brand- och explosionsfarliga vätskor eller
- olja och andra i vatten olösliga ämnen.

Fettavskiljare kan utformas enligt SS-EN 1825-2. Olje- och bensinavskiljare kan utformas enligt SS-EN 858-2.

Att stänga av en avloppspumpstation för en avloppsförening som avleder spillvatten som exempelvis inte håller ”hushållspillvattenkvalité eller som t.ex. innehåller stor mängd dagvatten torde dock vara svårt men möjligt. Som yttersta konsekvens om en avloppsförening levererar spillvatten med olämpligt innehåll kan huvudmannen säga upp avtalet (6 månaders ömsesidig uppsägningstid) och avloppsföreningen får hitta en annan lösning.”

Sammanfattningsvis tolkar både Miljö & Hälsoskydd och förvaltningen för Teknik detta som om avloppsföreningarna har ett juridiskt ansvar för hela ledningssystemet och gemensamma pumpanläggningar innan den av kommunen anvisade anslutningspunkten. Föreningen kan genom avtal ge den enskilde fastighetsägaren ansvar för ledning och pumpstation som ligger på den enskilda fastigheten.

Genom det avtal som finns mellan kommunen och avloppsföreningen regleras exempelvis skyldigheten för avloppsförening att leverera ett spillvatten av ”hushållspillvattenkvalité”, enligt bestämmelser i ABVA och som inte orsakar skada på kommunens avloppssystem.

4.2 Utmaningar

Lagen om allmänna vattentjänster (LAV) definierar vilka områden som ska förses med kommunalt vatten och avlopp. På sikt bör alla dessa områden bli kommunala verksamhetsområden med kommunen som huvudman.

Metodutveckling för tillsyn av avloppsföreningar

De flesta av de cirka 80 områden i kommunen som via avloppsföreningar har försetts med kommunalt vatten och avlopp eller bara vatten eller bara avlopp, uppfyller kriterierna i 6 § LAV, men har inte av kommunfullmäktige utpekats som kommunala verksamhetsområden ännu. Dessa områden bör på lång sikt göras till kommunala verksamhetsområden.

Kommunen ska besluta om LAV-områden. Om någon boende i området kräver att området ska bli ett kommunalt verksamhetsområde och kommunen inte inrättar ett sådant kan man vända sig till länsstyrelsen. Det innebär alltså att kommunen, enligt LAV, efter beslut av länsstyrelsen kan tvingas upprätta kommunala verksamhetsområden för mindre och större bebyggelseområden där det idag finns en avloppsförening. **Enligt vägledning från Länsstyrelsen för LAV** kan detta innebära att kommunen tvingas ta över dessa områden och upprätta verksamhetsområden där privata avloppsföreningar införlivas i det kommunala verksamhetsområdet. Detta innebär att kommunen måste upprätta anslutningspunkter för samtliga fastigheter inom området. I vissa fall är det så att det befintliga ledningssystemet inte är dimensionerat för alla de fastigheter som ligger i området.

Enligt uppgifter från en erfaren projektör som jobbat med projektering av LTA-system i många år och som gjort projekteringen och dimensionerat LTA-systemet i den avloppsförening han själv ingår i, så finns inga hinder mer än ekonomiska att dimensionera ett system så att alla befintliga fastigheter och även ett rimligt antal nya avstyckningar kan anslutas. Man kan även öka kapaciteten genom att byta ut pumpstationer bara man ser till att ha en tillräcklig dimension på gemensamma pumpledningar.

5 Resultat

5.1. Sammanställning av enkät

En sammanställning av svaren på enkäten som skickats till alla avloppsföreningar i drift i kommunen visar att:

- Drygt hälften av föreningarna är samfällighetsföreningar.

Om en avloppsförening inte är en samfällighetsförening kan föreningen bestämma vilka som får bli medlemmar i föreningen.

- LTA-system (Lätt Trycksatt Avlopp) där man oftast har var sin pumpenhet för varje fastighet och gemensamma pumpledningar är det klart vanligaste avloppssystemet.

Detta system bedöms vara billigare att anlägga men bedöms ha behov av mera tillsyn och skötsel.

- Vid anläggande av LTA-system har nästan alltid tillverkaren av pumparna varit delaktiga eller helt tagit hand om projektering och dimensionering av systemet.
- Med några undantag är avloppssystemet dimensionerat så att alla fastigheter i området kan ansluta sig.
- Ingen avloppsförening redovisar att de haft spillvattenläckage från sitt avloppssystem ut i miljön. Driftsproblem med pumpar och stopp i ledningar har dock förekommit.
- De allra flesta avloppsföreningar har inget gemensamt serviceavtal för medlemmarnas pumpar eller gemensamma pumpar i pumpstationerna.

Det är vanligt att avloppsföreningen har avtal eller kontakt med ett företag som har beredskap för att kunna tryckspola ledningar och pumpstationer samt att det företaget har några pumpar som kan ersätta en pump som upphör att fungera. Företaget byter då bara ut en trasig pump och monterar en fungerande ersättningspump och kan sedan ta med den trasiga pumpen för eventuell reparation.

5.2 Bedömning av skötsel

Efter projektets genomförande gör Miljö & Hälsoskydd följande bedömning:

- Avloppsföreningarna och dess medlemmar har ett stort intresse att sköta sina anläggningar eftersom en god skötsel innebär minskade kostnader för reservdelar, såsom utbyte av nya pumpar och för underhåll.
- Vaksamheten är stor på att inte ovidkommande vatten såsom dagvatten är påkopplat till avloppsanläggningen, eftersom det innebär risk för driftsstörningar och ökat slitage på pumpstationer med ökade kostnader som följd.
- Möjligheten att upptäcka driftsproblem och larm vid exempelvis pumpstopp är stora då medlemmarna alla bor i området där avloppsanläggningen finns.

5.3 Bedömning av risker för läckage och bräddning

För avloppsföreningar med LTA-system, som är de klart vanligaste, bedöms det vara lite ovidkommande vatten (såsom dagvatten från tak och dräneringar eller inläckande grundvatten) som tillförs avloppssystemet. Det innebär att bräddningar i pumpstationer, vid exempelvis kraftigt eller långvarigt regn är mycket ovanligt. Eftersom det i huvudsak är bara spillvatten som avleds i ledningar och pumpstationer bedöms ett stopp i en villapumpstation behöva fortgå under längre tid innan läckage sker. Vanligtvis får man också problem med att spillvatten kommer upp ur exempelvis golvbrunnar i huset innan nivån är så hög att det rinner spillvatten över kanten i pumpstationen.

Om man misstänker risk för inläckage av ovidkommande vatten, där inte nya ledningar lagts mellan huset och villapumpstationen och ledningarna är äldre, så kan man färga dagvatten via exempelvis dagvattenbrunn. Det kan också finnas risk för inläckage av grundvatten vid vissa årstider om äldre ledningars skarvar glidit isär. En avloppsförening kan ta in driftstiden på varje enskild villapumpstation och göra en rimlighetsbedömning relaterat till uppmätt eller beräknad vattenåtgång. Man kan också inspektera en enskild villapumpstation vid långvarigt regn och se om vatten tillförs fast inte avloppet används i huset. På dessa sätt kan man få fram om ovidkommande vatten tillförs avloppssystemet och begära att detta åtgärdas.

Eftersom möjligheten att upptäcka driftsproblem eller stopp inom rimlig tid, innan larmet upptäcks, bedöms vara stor bedöms risken för spillvattensläckage till miljön vara liten. Samma gäller för stopp i exempelvis en pumpstation under natten.

Viss risk bedöms ändå föreligga för läckage av spillvatten från ledningar i marken. Pumpledningarnas skarvar har svetsats eller skruvats ihop och det finns alltid en risk att **sammansättningen** inte håller.

Självfallsledningar kan på sikt börja läcka om skarvar glider isär. Det kan ske på grund av tjälskador, sättningar i marken, rotinträngning eller påverkan från vibrationer från tung trafik.

Spillvattenläckage i marken bedöms vara svårt att upptäcka om det är små volymer.

5.4 Bedömning av tillsynsbehov och lämplig tillsynsmetodik

Genom analys av svar på frågeenkät och inspektion av 10 avloppsföreningar med djupintervjuer kom det fram det finns behov av bättre service och förebyggande underhåll i vissa avloppsföreningar. Beredskapen för att åtgärda driftsproblem bedöms vara god. Driftsproblem med stopp i ledningar eller pumpstationer förekommer. Det har, enligt inkomna uppgifter, emellertid inte rapporterats om problem som inneburit att läckage av spillvatten sker till miljön. Det innebär inte att man kan utesluta att detta hänt eller att okänt läckage sker i marken. Större läckage borde dock märkas på markytan eller i vattenområden.

Miljö & Hälsoskydd bedömer att det finns behov av rapportering och tillsynsbesök en gång per år för avloppsföreningar med fler än 50 anslutna medlemmar. För föreningar med mellan 10 och 50 anslutna bedöms det vara rimligt med rapportering och tillsynsbesök en gång vartannat år. För avloppsföreningar med färre medlemmar än 10 och för föreningar med endast självfallsledningar bedöms tillsynsbehovet vara litet. Bedömningen är att rapportering ska ske efter begäran från tillsynsmyndigheten. Tillsynsbesök kan behöva ske vid särskilda skäl som exempelvis då klagomål inkommer på spillvattenläckage inom en avloppsförenings verksamhetsområde.

Metodutveckling för tillsyn av avloppsföreningar

Vid rapportering och tillsynsbesök kan tillämpliga frågor i detta projekts enkät och frågor vid djupintervju användas. Frågorna bör fokusera på egenkontroll, service samt beredskap för driftsproblem och stopp. Man bör överväga att åtminstone större inträffade driftsproblem och stopp samt hur detta åtgärdas och hur det ska rapporteras kontinuerligt till tillsynsmyndigheten i samband med att det inträffat. Vid den ordinarie rapporteringen ska alltid förändring av medlemmar eller anslutna rapporteras. Vid tillsynsbesöket bör man inspektera någon eller några utvalda villapumpstationer och om det finns inom föreningen bör någon gemensam pumpstation inspekteras. Anslutningspunkten till det kommunala avloppet kan också inspekteras.

5.5 Behov av register

Det som framkommit under projektet är ett behov av ett gemensamt kommunalt register för uppgifter från avloppsföreningarna. Avloppsföreningarna har behov av att kunna lämna uppgifter till en plats hos kommunen, om exempelvis nya medlemmar och nya anslutningar. Det är då önskvärt att uppgifterna kan inhämtas av alla de kommunala förvaltningar som har behov av detta.

I dagsläget har förvaltningarna för Miljö & Hälsoskydd och Teknik olika register för avloppsföreningar och vilka fastigheter som är medlemmar och anslutna. Man kan inte hämta eller se uppgifter från en annans förvaltnings register. Även Byggnadsförvaltningen har behov att kunna inhämta uppgifter om vilka fastigheter som är medlemmar eller anslutna i en avloppsförening.

Om det är möjligt bedöms det vara önskvärt med ett gemensamt digitalt register för Teknik och Miljö & Hälsoskydd. Andra förvaltningar såsom Byggnadsförvaltningen bör då själva kunna inhämta uppgifter från detta register.

6 Slutord

Effekten av projektet är att vi nu har bedömt tillsynsbehovet för kommunens avloppsföreningar beroende på bland annat storlek och teknik samt att vi har aktuella kontaktuppgifter och medlemsregister. Detta innebär att vi har all information som behövs för att starta upp tillsyn enligt Miljöbalken. Innan tillsynen startar kan vi göra en riskklassning och bedöma frekvensen och utformningen och med detta som utgångspunkt bedöma tidsåtgång och fastställa årsavgift. När en regelbunden tillsyn börjat kan vi utifrån resultatet kontinuerligt utvärdera fortsatt behov av tillsyn och hur den ska utformas. En avloppsförenings erfarenheter av exempelvis verksamheten, driftsstörningar, service och beredskap för åtgärder kan också spridas till andra avloppsföreningar genom information från Miljö & Hälsoskydd.

Eftersom det nu finns ett bra underlag för att starta tillsyn på avloppsföreningar och föreningarna gjorts medvetna om vikten av egenkontroll, service och bra rutiner vid driftsproblem så bedöms risken för läckage av spillvatten ha minskat för avloppsföreningarna. Avloppsföreningarna vet nu också att tillsynsmyndigheten avser utföra tillsyn, vilket kan ha en förbyggande effekt.

Miljöeffekterna av minskat utsläpp av kväve och fosfor till grundvatten, vattenområde och havet är en minskning av övergödning i vattendrag, sjöar och havet. Detta hjälper till att uppnå miljömålen "Ingen övergödning", "Levande sjöar och vattendrag", "Grundvatten av god kvalitet", "Hav i balans", "God bebyggd miljö" och "Folkhälsomålet". Att en avloppsförening med goda rutiner och minimal risk för spillvattenutsläpp finns i ett område innebär också att nya bostadshus kan byggas utan att den lokala miljön försämras avseende påverkan av näringsämnen från spillvatten.

Bilaga 1

Enkät om tillsyn, service och underhåll mm till alla avloppsföreningar i drift i Kungsbacka kommun

I Kungsbacka kommun finns enligt kommunens uppgifter nu 80-90 avloppsföreningar med ansvar för avloppssystem med anslutning till kommunalt avlopp. Kontaktuppgifter från föreningar har sammanställts från uppgifter som skickats in till både Miljö & Hälsoskydd och Teknik. I några fall kan utskicket hamna hos fel person eller till en förening som bara är en vattenförening. Om detta sker så var vänlig att vidarebefordra brevet eller mejlet till rätt person eller returnera brevet/meddela oss detta.

Antalet anslutna fastigheter i varje förening varierar mellan några få upp till 200 stycken. Totalt sett står denna typ av avloppsanläggningen för en betydande del av spillvattenhanteringen i kommunen.

Med anledning av detta genomför Miljö & Hälsoskydd ett projekt för att skapa ett aktuellt register med uppgifter från alla avloppsföreningar och att ta in uppgifter på i vilken omfattning driftsproblem och läckage av spillvatten förekommer. Frågorna rör dessutom vilken tillsyn och service man har på sitt avloppssystem och om man har något serviceavtal.

Svaren på frågorna i enkäten kommer att ligga till grund för en bedömning om alla eller vilka avloppsföreningar som ska omfattas av en regelbunden tillsyn och hur ofta den tillsynen ska ske beroende på den riskbedömning som görs.

Inom projektet som ska redovisas senast 31 januari 2017 kommer också att ingå inspektioner på plats av några avloppsföreningar.

Detta projekt har beviljats Lova-bidrag av Länsstyrelsen. Tillsynen inom projektet kommer därför inte att kosta avloppsföreningarna något utan syftar till att ta fram en bra tillsynsmethodik för avloppsföreningar. Syftet är också att sprida kunskap om driftsproblem, tillsyn, underhåll och service mellan föreningarna.

Ni ombeds härmed att skicka in svaren på bifogad fråge-enkät i det medsända svarskuvertet eller gå in på www.xxxxx och besvara frågorna där. Vi vill ha era svar **senast den 5 december 2016**.

Ni kan skicka in vissa digitala dokument som t.ex. medlemslistor direkt till min mejladress som anges nedan. Ni kan också skicka svaren på frågorna till min mejladress men vi föredra att så många som möjligt svarar via webbenkäten eftersom det underlättar mycket vid sammanställningen av svaren.

Har ni några frågor kan ni vända er till undertecknad på tel. 0300-83 41 38 eller via mejlen mats.holstein@kungsbacka.se

Mats Holstein

Miljö- och Hälsoskyddsinspektör

Bilaga 2.

Frågeformuläret

Avloppsföreningar

Förvaltningen för Miljö och hälsoskydd behöver regelbundet uppdatera uppgifterna om er VA-förening. Orsaken är att i de flesta föreningarna så sker de ofta små eller större förändringar. Det kan gälla kontaktpersoner, ansvariga, antalet anslutna fastigheter m.m. Denna enkät innehåller dessutom frågor om underhåll, skötsel och ev. driftsproblem.

Kontaktuppgifter

Föreningens namn *

Ange typ av förening *

- Ekonomisk förening
- Samfällighetsförening
- Annat. Ange vad... Ideell förening.....

<i>Organisationsnummer</i>
<i>Kontaktpersons postadress</i>
<i>Kontaktpersons E-post</i>
<i>Kontaktpersons Telefonnummer</i>
<i>Ordförande</i>
<i>Ordförandes E-post</i>

Metodutveckling för tillsyn av avloppsföreningar

Ordförandes telefonnummer

Uppgifter om anslutna fastigheter

*Ange antal fastigheter som är medlemmar **

*Ange antal fastigheter som fysiskt har anslutit sitt avlopp till föreningens nät **

*Ange antal fastigheter som har vatten via föreningen **

Har er anläggning kapacitet att inrymma samtliga fastigheter inom ert område

Ange också antalet som kan inrymmas i ert nät

Vilket år anslöts ni till det kommunala avlopps nätet

Uppgifter om anslutning och drift

Hur meddelar ni förvaltningen för teknik om nya påkopplingar sker.

Hur görs kontroll av den enskilda fastighetens påkoppling?

På vilket sätt avleds spillvattnet från föreningens medlemmar till det kommunala avloppet?

T.ex. LPS/LTA-system med villa pumpstationer för varje fastighet via gemensam pumpledning eller själfalls ledningar.

Metodutveckling för tillsyn av avloppsföreningar

<i>Har ni några gemensamma pumpstationer</i>
<i>Vem ansvarar för den enskildes pumpstation.</i>
<i>Om ni har haft driftsproblem, läckage av spillvatten eller andra driftstörningar. Ange dessa och hur de har åtgärdats</i>
<i>Har det vid något tillfälle, så vitt föreningen känner till, vid stopp eller driftsproblem inneburit att läckage av spillvatten skett till omgivningen. Om ja, hur många gånger?</i>
<i>Vilken beredskap och rutin har ni för att snabbt kunna åtgärda störningar</i>

Underhåll och skötsel

<i>På vilket sätt gör ni kontinuerlig tillsyn och service av ledningsnätet och pumpstationer?</i>
<i>Har ni något serviceavtal eller annat avtal för tillsyn och skötsel av ert avloppssystem.</i>
<i>Om ni har någon form av serviceavtal eller motsvarande ange kontaktuppgifter och kontaktperson till den aktuella firman eller personen.</i>
<i>Hur kontrollerar ni så att dagvatten inte tillförs ert avloppsnät</i>
<i>Har ni upptäckt några påkopplingar av dagvatten eller inläckage av annat vatten? Om ja hur många?</i>
<i>Har ni uppmärksammat några kritiska punkter där ökad risk för driftproblem föreligger? Ange dessa</i>

Metodutveckling för tillsyn av avloppsföreningar

<p><i>Har ni någon möjlighet att mäta hur stor volym vatten ni tar emot från kommunen och hur stor volym spillvatten ni levererar till kommunen?</i></p> <p>☐ Ja för inkommande vatten</p> <p>☐ Nej för inkommande vatten</p> <p>☐ Ja för utgående spillvatten</p> <p>☐ Nej för utgående spillvatten</p>

Avgifter m.m.

<p><i>Vilken avgift tar ni ut för anslutning av en fastighet till ert avloppssystem?</i></p>
<p><i>Ingår villapumpstation och anslutning in till huset i avgiften eller vad återstår för fastighetsägaren att bekosta innan anslutningen är klar?</i></p>
<p><i>Vilken avgift tas ut årligen för avloppssystemets drift av varje ansluten?</i></p>
<p><i>Har ni fått Lova-bidrag av Länsstyrelsen för projektering eller något annat för ert avloppssystem</i></p>

Förrättningar

Har förrättning gjorts av Lantmäteriet för ert avloppssystem?

- Ja
- Nej

Om ovan anges nej. Finns det ett pågående ärende hos lantmäteriet

- Ja
- Nej

Dokument som bör skickas in

Följande dokument bör skickas in till Miljö och hälsoskydd

- Medlemslista med fastighetsbeteckning (gärna digitalt i excel). Det skall framgå vilka som är fysiskt ansluten
- Ev. Dokumentation av Lantmäteriets förrättning
- Om dokumentation från Lantmäteriet saknas skall ni redovisa en karta över ledningsdragningen med eventuella gemensamma pumpstationer markerade.

E-posta dessa till mats.holstein@kungsbacka.se.

Om ni har frågor kring formuläret kontakta Mats Holstein

Bilaga 3.

Exempel på svar på enkät som skickats ut till alla avloppsföreningar i drift:

Avloppsföreningar

Förvaltningen för Miljö och hälsoskydd behöver regelbundet uppdatera uppgifterna om er VA-förening. Orsaken är att i de flesta föreningarna så sker de ofta små eller större förändringar. Det kan gälla kontaktpersoner, ansvariga, antalet anslutna fastigheter m.m.

Kontaktuppgifter

Föreningens namn *

.....

Ange typ av förening *

Ekonomisk förening

Organisationsnummer

.....

Kontaktperson *

.....

E-post

.....

Telefonnummer

.....

Ordförande *

.....

Ordförandes e-post

.....

Ordförandes telefonnummer

.....

Uppgifter om anslutna fastigheter

Ange antal fastigheter som är medlemmar *

208

.....

Ange antal fastigheter som fysiskt har anslutit sitt avlopp till föreningens nät *

158

.....
Ange antal fastigheter som har vatten via föreningen *

95

.....
Har er anläggning kapacitet att inrymma samtliga fastigheter inom ert område

Ja

.....
Ange också antalet som kan inrymmas i ert nät

hypotetisk fråga

.....
Vilket år anslöts ni till det kommunala avloppsnätet

Uppgifter om anslutning och drift

Hur meddelar ni förvaltningen för teknik om nya påkopplingar sker.

e-mail

.....
Hur görs kontroll av den enskilda fastighetens påkoppling.

Kontroll i vilket avseende?

Har ni några gemensamma pumpstationer

JA

Vem ansvarar för den enskildes pumpstation.

I vilket avseende? Normalt fastighetsägaren.

Om ni har haft driftsproblem, läckage av spillvatten eller andra driftstörningar. Ange dessa och hur de har åtgärdats

Inga läckage. Några stopp. Spolservice, grävare vid något tillfälle.

Hur säkerställer ni så att problem såsom läckage eller driftstopp i pumpar upptäcks tidigt

Vi har aldrig haft läckage men stopp och då larmar respektive avloppspump.

Vilken beredskap och rutin har ni för att snabbt kunna åtgärda störningar

Metodutveckling för tillsyn av avloppsföreningar

Fastighetsägaren ringer spolservice vid problem. Spolservice ringer ordf. vid problem som kräver ytterligare insatser eller för att konferera.

Underhåll och skötsel

På vilket sätt gör ni kontinuerlig tillsyn och service av ledningsnätet och pumpstationer?

Vi gör regelbundna kontroller och vid behov service på våra samlingspumpstationer.

Har ni något serviceavtal eller annat avtal för tillsyn och skötsel av ert avloppssystem.

Ja

Om ni har någon form av serviceavtal eller motsvarande ange kontaktuppgifter och kontaktperson till den aktuella firman eller personen.

Tror inte vi har något skrivet avtal med Kungsbacka All och Spolservice men vi använder dem och de fungerar bra har bra resurser finns i vår närhet ställer upp alla tider även på julafton. 0705-928206

Hur kontrollerar ni så att dagvatten inte tillförs ert avloppsnät

Vi har gjort och gör fortlöpande rimlighetskontroller på drifttider hos avloppspumpar, där vi har vattenmätare så jämför vi med ingående vatten. Tyvärr fungerar inte detta där kommunen står för vattenmätarna

Har ni upptäckt några påkopplingar av dagvatten eller inläckage av annat vatten? Om ja hur många?

Vi har haft flera äldre fastigheter där det funnits problem

Har ni uppmärksammat några kritiska punkter där ökad risk för driftproblem föreligger? Ange dessa

Vi har en sträcka längs xxxxxvägen där vi haft ett par problem med stopp i spillvattenledningen, orsaken har varierat.

Har ni någon möjlighet att mäta hur stor volym vatten ni tar emot från kommunen och hur stor volym spillvatten ni levererar till kommunen?

Ja för inkommande vatten

Nej för inkommande vatten

Ja för utgående spillvatten

Nej för utgående spillvatten

Avgifter m.m.

Vilken avgift tar ni ut för anslutning av en fastighet till ert avloppssystem?

50000,-

Metodutveckling för tillsyn av avloppsföreningar

Ingår villapumpstation och anslutning in till huset i avgiften eller vad återstår för fastighetsägaren att bekosta innan anslutningen är klar?

All entreprenad och pumpanläggning.

Vilken avgift tas ut årligen för avloppssystemets drift av varje ansluten?

400,-

.....
Har ni fått Lova-bidrag av Länsstyrelsen för projektering eller något annat för ert avloppssystem?

Nej

Dokument som bör skickas in

Följande dokument bör skickas in till Miljö och hälsoskydd- Medlemslista med fastighetsbeteckning (gärna digitalt i excel). Det skall framgå vilka som är fysiskt anslutna- Dokumentation av Lantmäteriets förrättning

- Om dokumentation från Lantmäteriet saknas skall ni redovisa en karta över ledningsdragningen med eventuella gemensamma pumpstationer markerade.

E-posta dessa till mats.holstein@kungsbacka.se.

Om ni har frågor kring formuläret kontakta Mats Holstein

Har förrättning gjorts av Lantmäteriet för ert avloppssystem?

Nej

Om ovan anges nej. Finns det ett pågående ärende hos lantmäteriet

Ja

Bilaga 4

Frågor och svar – xxxxx avloppsförening vid inspektion

1. Är kontaktuppgifterna vi har i Miljöreda rätt? Vilka deltar vid inspektionen?
 - a. xxxxxx tillsammans med Mats Holstein, Miljö & Hälsoskydd.

2. Hur många medlemmar och anslutna fastigheter har föreningen?
 - a. Enligt senaste listan sänd till Miljö & Hälsoskydd 15 nov 2016 är 203 st fastigheter medlemmar och 164 är anslutna. Men i enkätsvaret från dec -16 uppges att 208 är medlemmar och 158 anslutna. xxxxx kollar upp åtminstone antal anslutna idag och återkommer. Ingen ny anslutning har gjorts sedan mitten av november 2016 men det är nu några på gång att ansluta.

3. Sker någon förebyggande service eller underhåll på pumpstationer eller ledningssystem? Om ja beskriv vad som sker. Rekommenderar föreningen att dess medlemmar gör service/underhåll på sina enskilda villapumpstationer?
 - a. Det finns 3 gemensamma pumpstationer och 5-10 st spolposter. Minst en gång per år spolas och kontrolleras Flygt-pumparna i en av de 3 gemensamma pumpstationerna. Kba spolservice spolar också i 2 spolposter vid xxxxvägen 2 g/år. Det är en lång huvudledning som bara 3 fastigheter är påkopplade på. Från början hade man inga backventiler på den som man har på övriga gemensamma ledningar men man har nu satt in backventiler vid varje påkoppling. Stoppen har nu klart minskat. Spolning i förebyggande syfte görs också i en spolpost vid xxxxx. De 2 gemensamma pumpstationerna med pumpar från Skandinavisk kommunal teknik behöver enligt tillverkaren ingen förebyggande service. Man kontrollerar funktionen hos pumparna varannan månad. Det är 4 pumpar i varje gemensam pumpstation. Det är samma pump som börjar gå och den blir mera sliten. Det finns larm på pumpstationerna och man jobbar med att installera GMS-larm för varje enskild pump, så att styrelsen får SMS när larm går och inte bara en lampa på plats blinkar.
 - b. För övrigt gör man inga förebyggande spolningar. Tillverkaren har meddelat att Pumparna från Skandinavisk kommunal teknik inte ska behöva servas. När det blir stopp eller pumpen går sönder tillkallas Kungsbacka all & spolservice. De ersätter oftast den trasiga pumpen och tar med sig pumpen och lagar den.

4. Har enskilda medlemmar haft service/underhåll på sina villapumpstationer?

Svar: Nej. Se svar ovan på fråga 3. Föreningen går ut med att man inte ska spola ner fett i avloppen och att fasta eller olämpliga föremål inte får spolas ner i avloppet. Blir det stopp i villapumpstationen så tillkallar fastighetsägaren själv Kungsbacka all & spolservice och betalar besöket. Fakturan går dock via föreningen så att de har koll på hur ofta stopp sker i de olika villapumpstationerna.

Metodutveckling för tillsyn av avloppsföreningar

5. Finns en extra villapump i beredskap hos föreningen?
Svar: Nej, men Kungsbacka all & spolservice har 4-5 st som de kan ersätta trasiga pumpar med. De har ständig jour.
6. Vilket märke har på pumparna?
Svar: Skandinavisk kommunal teknik förutom i en gemensam pumpstation där det är Flygt-pumpar.
7. Hur många pumpstopp har man haft ungefär? Hur och när upptäcktes de? Hur har det åtgärdats? Har man upptäckt några svaga punkter i avloppssystemet som kan orsaka stopp eller läckage?
 - a. De har ingen exakt siffra på antal stopp. De har haft några stopp i ledningen längs Xxxxxxvägen. Den lades ner först gemensamt med en kommunal ledning. Man satte då inga backventiler vid påkopplingarna men det har nu åtgärdats. Det är en lång ledning och det är bara 3 fastigheter anslutna. Stoppen har nu klart minskat efter att backventiler monterats.
 - b. Några pumpar i de gemensamma pumpstationerna har bytts ut eller reparerats.
 - c. Man har en gemensam pumpstation med ström från en enskild fastighet. Det har inneburit problem med strömavbrott. Detta kommer nu under först kvartalet 2017 att åtgärdas så att de får egen separat strömtillförsel.
8. Har något dagvatteninläckage eller dagvatteninkoppling upptäckts? Har de anslutna alltid bytt till nya ledningar ända fram till huset?
 - a. Nej man har inte alltid bytt till nya ledningar mellan huset och villapumpstationen. Ja det har upptäckts på främst gamla hus. Det kan vara ledningar i huset som är otäta och då kan grundvatten/dräneringsvatten komma in. Man har om detta misstänkt begärt att dagvatten färgas och att det vid behov grävs upp och kopplas bort dagvatten eller att trasiga ledningar byts ut mot nya. Numer får man in uppgifter på driftstiden efter varje kalenderår och visar det att några pumpar gått oskäligt lång tid så begär de att orsaken undersöks och åtgärdas. De jämför driftstiden med hur mycket vatten man använt. Föreningen levererar oftast vatten och det finns enskilda vattenmätare. Men för de fastigheter som redan innan hade kommunalt vatten innan avloppsföreningen kom till, kan man inte läsa av vattenförbrukningen. De debiteras för förbrukning av både vatten och avlopp av kommunen. Man överväger att begära att tekniska förvaltningen på Kommunen ska kontrollera deras avloppspumpars driftstid och jämföra med vattenåtgången.
9. Har föreningen haft hjälp med projekteringen av avloppssystemet av någon firma? I så fall vilken? Har man idag kontakt med firman vid t.ex. problem med stopp? Vilken firma har grävt ner avloppssystemet och gjort inkopplingarna?

Metodutveckling för tillsyn av avloppsföreningar

- a. Ja. Skandinavisk kommunal teknik har hjälpt till med projekteringen och är fortfarande behjälpliga med att svara på frågor och diskutera problem.
- b. Vid anläggandet hade de TDL som entreprenör. Numer använder man Einars entreprenad (E.M.H. AB) eller Hilbertssons entreprenad för grävning vid tex nya påkopplingar. Föreningen accepterar bara att entreprenörer som gått kurs hos Skandinavisk kommunal teknik.

10. Är alla villapumpstationer anlagda så att de är tillgängliga för spolning eller sugning med spolbil eller slamsugningsbil?

Ja. Ofta ligger de där slamavskiljaren förut låg med olika avstånd till uppställningsplats för spol-/slamsugningsbil.

Vid slutet av inspektionen informeras om att denna inspektion är kostnadsfri eftersom den ingår i ett Lova-projekt där kommunen fått bidrag. Dokumentet om projektet eller en sammanfattning av projektet kommer att skickas ut till avloppsföreningarna. Syftet med projektet är att hitta en bra tillsynsmetodik för avloppsföreningar. Föreningarna kommer att riskklassas och mycket tyder på att avloppsföreningarna, med undantag av de minsta, från och med 2018 kommer att få tillsyn enligt Miljöbalken. Miljö & Hälsoskydd kan välja att ha en fast årlig tillsynsavgift eller ta betalt efter varje inspektion

Bilaga 5.

Begäran om yttrande avseende ansvar för avloppsföreningars ledningssystem

Ang. mejl 2017-01-12 från Mats Holstein Miljö och hälsoskydd, om ansvarsfördelning mellan kommunen och avloppsföreningen.

Hej Mats,

Jag har svarat på dina frågor i blå text och klippt in dina frågeställningar innan svaren. Vill du ha ytterligare klargöranden- kontakta oss igen!

Hej!

Jag håller på med ett Lova-projekt ”METODUTVECKLING FÖR TILLSYN AV AVLOPPSFÖRENINGAR”.

En frågeställning i projektet är ansvarsfrågan för avloppsföreningarnas ledningssystem, gemensamma pumpstationer, enskilda pumpstationer och Kommunens förbindelsepunkt till det kommunala avloppet.

Det är för mig ganska självklart att avloppsföreningen har ansvar för sitt ledningssystem med ev. gemensamma pumpstationer och att den enskilde fastighetsägaren om inget annat avtalats har ansvar för ledningen och sin pumpstation på den egna fastigheten samt att kommunen bör ha ansvar för mottagningspunkten. Det är värdefullt om du kan klargöra och bekräfta det juridiska ansvaret för det ovan nämnda

Svar:

Först något som är väldigt väsentligt vad gäller ansvarsfrågan och villkoren. VA-föreningarna är anslutna genom avtal och ligger utanför verksamhetsområdet (VO) för allmänna va-tjänster. Förbindelsepunkten är gränsen mellan allmän va-anläggning och privat va-anläggning som t.ex. kan vara en avloppsförenings anläggning. I avtalen står villkoren för anslutningen.

Ja, avloppsföreningen har ansvar för sitt ledningssystem (ledningar pumpar etc.). Som exempel kan nämnas att det i avtalen står, under §7 Pumpning av spillvatten, att :

”Om spillvattnet från enskilda fastigheter inom föreningen måste pumpas till förbindelsepunkten på spillvattenledningen skall erforderlig pumpanläggning utföras och bekostas av fastighetsägaren.”

Hur står det t.ex. i era avtal om vad som får släppas till anslutningspunkten?

Svar:

Avtalen hänvisar till ABVA som säger att huvudmannen tar emot vatten av ”hushållspillvattenkvalité”. Detta står i § 1 Avtalsförutsättningar ” För föreningens anslutning till och brukande av kommunens allmänna va-anläggning gäller kommunens vid varje tidpunkt gällande allmänna bestämmelser (ABVA), såvida inte annat regleras särskilt i detta avtal.”

Kan föreningen få ansvar för kostnaden för driftsstopp i en kommunal pumpstation, som är mottagningspunkt om det kan påvisas att man levererat spillvatten med olämpligt innehåll som orsakat driftsstoppet?

Svar:

Det anser jag att man kan. Att stänga av en avloppspumpstation för en avloppsförening som avleder spillvatten som t.ex. inte håller ”hushållspillvattenkvalité eller som t.ex. innehåller stor mängd dagvatten torde vara svårt men möjligt. Som yttersta konsekvens om en avloppsförening levererar spillvatten med olämpligt innehåll är att vi/huvudmannen säger upp avtalet (6 månaders ömsesidig uppsägningstid) och avloppsföreningen får hitta en annan lösning.

För fastigheter som är inom VO står i 18 § Lagen om allmänna vattentjänster (LAV).

”Trots 16 § är huvudmannen inte skyldig att låta en fastighet kopplas eller vara kopplad till va-anläggningen

1. innan fastighetsägaren har betalat den anläggningsavgift som är bestämd enligt 34 § eller lämnat en godtagbar säkerhet, eller
2. om fastighetens va-installation har väsentliga brister.”

I §21 står

”En fastighetsägare får inte använda en allmän va- anläggning på ett sätt som innebär

1. att avloppet tillförs vätskor, ämnen eller föremål som kan inverka skadligt på ledningsnätet eller anläggningens funktion eller på annat sätt medför skada eller olägenhet,
2. att huvudmannen får svårt att uppfylla de krav som ställs på va-anläggningen och driften av den eller att i övrigt uppfylla sina skyldigheter enligt lag, annan författning eller avtal, eller
3. andra olägenheter för huvudmannen eller någon annan.”

I §43 står om rätt att stänga av vattenförsörjningen.

”43 § Huvudmannen får stänga av vattenförsörjningen till en fastighet, om

1. fastighetsägaren har åsidosatt sin skyldighet att betala en avgift eller i övrigt försummat sina skyldigheter enligt denna lag,
2. försummelsen är väsentlig,
3. avstängningen inte medför olägenhet för människors hälsa,
4. huvudmannen skriftligen har uppmanat fastighetsägaren att vidta rättelse och gett fastighetsägaren skälig tid att vidta rättelsen, och
5. fastighetsägaren trots den uppmaning som avses i 4 inte har vidtagit rättelse inom den skäliga tiden.

Kostnaden för en avstängningsåtgärd får påföras fastighetsägaren.”

I 47 § står om skadeståndsansvar enligt:

”47 § Om huvudmannen orsakas en skada på grund av att en fastighetsägare har överskridit sin rätt eller åsidosatt en skyldighet enligt denna lag eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen, skall fastighetsägaren återställa det som rubbats eller fullgöra det som eftersatts och ersätta skadan.”

Vid väsentlig försummelse av en va-anläggning har huvudmannen rätt att stänga av dricksvattnet om motparten inte efter upprepade skriftliga varningar har vidtagit åtgärder (§43LAV) . Att stänga av en avloppspumpstation för en avloppsförening som avleder spillvatten som t.ex. inte håller ”hushållspillvattenkvalité eller som innehåller stor mängd dagvatten torde vara svårt men möjligt. Huvudmannen skulle ju kunna säga upp avtalet.

Metodutveckling för tillsyn av avloppsföreningar

Boverkets byggregler, BFS 2011:6 BBR 18 6:6 Vatten och avlopp står också om avloppsvattnets kvalité, se nedan utklipp:

I spillvatteninstallationer där vattnet kan innehålla mer än obetydliga mängder av skadliga ämnen, ska spillvattnet behandlas eller avskiljare installeras. Utformningen av avskiljare ska säkerställa att det avskilda inte kan släppas ut okontrollerat eller oavsiktligt.

Allmänt råd

Avskiljare bör finnas om spillvattnet kan innehålla mer än obetydliga mängder av

- slam eller fasta partiklar som ger påtaglig risk för avsättningar*
- fett eller andra ämnen som avskiljs vid spillvattnets avkylning*
- bensin eller andra brand- och explosionsfarliga vätskor eller*
- olja och andra i vatten olösliga ämnen.*

Fettavskiljare kan utformas enligt SS-EN 1825-2. Olje- och bensinavskiljare kan utformas

enligt SS-EN 858-2.

Förvaltningen för Teknik

Ewa Hansson

VA-utvecklare

Bilaga 6.

Avtal mellan kommunen och föreningen

Mellan Kungsbacka kommun genom nämnden för teknik, nedan kallad kommunen, och XXXXX, nedan kallad föreningen, har träffats följande

AVTAL

BETRÄFFANDE BRUKANDE AV KOMMUNENS ALLMÄNNA VA-NÄT

§ 1 Avtalsförutsättningar

XXXXX omfattar vid detta avtals ingående XX fastigheter enligt bilaga 2. Dessa är belägna utanför kommunens verksamhetsområde för Avlopp.

Efter ansökan av fastighetsägarna har nämnden för Teknik beslutat för Teknik att teckna avtal med en av de sökande fastigheterna bildad förening beträffande brukande av kommunens allmänna va-anläggning.

Fastigheterna får genom föreningen ansluta till kommunens va-anläggning vid anvisad förbindelsepunkt, under förutsättning att föreningen utför och bekostar erforderliga anslutningsledningar.

Om kommunen övertar va-ledningarna enligt § 6 i detta avtal äger kommunen därefter ensam rätt att utta anläggningsavgifter för eventuellt tillkommande fastigheter som kommunen tillåter nyttja ledningarna.

För föreningens anslutning till och brukande av kommunens allmänna va-anläggning gäller kommunens vid varje tidpunkt gällande allmänna bestämmelser (ABVA), såvida inte annat regleras särskilt i detta avtal.

I de fall inget annat anges företräds kommunen av förvaltningen för Teknik, nedan kallad Teknik.

§ 2 Ledningens utförande

Föreningen förbinder sig att efter kommunens anvisningar på egen bekostnad svara för projektering och utbyggnad av spillvattenledningarna mellan förbindelsepunkten och fastigheterna med sträckning i princip enligt bifogad plankarta, bilaga 1. Ledningsarbetena skall utföras i gängse kommunal standard se bifogad PM, bilaga 3.

Ledningsarbetena skall utföras av sakkunnig person som godkänts av Teknik.

Minst 14 dagar innan arbetena igångsättes skall fastighetsägaren göra anmälan till Teknisk kontrollant, Jesper Lindvall tel 0300-83 46 93.

Igångsättning får ske först när Teknisk godkännande av upprättade byggnadshandlingar och entreprenör föreligger.

§ 3 Servitut

Det åligger föreningen att införskaffa tillstånd från berörda markägare för ledningarnas framdragande och bibehållande. Denna rätt skall tryggas genom servitutsavtal, vilket bör vara inskrivet i fastighetsboken. Tillhörande kostnader skall erläggas av föreningen. Kopior av underskrivna servitutsavtal skall överlämnas till Teknik vid slutbesiktningen enligt § 5.

§ 4 Skador

Metodutveckling för tillsyn av avloppsföreningar

Samtliga skador som uppkommer i samband med eller är en följd av ledningsarbetena skall snarast åtgärdas och bekostas av föreningen. Härefter inbegrips skador på övrig mark och transportvägar mm.

Föreningen ansvarar för att erforderliga försäkringar tecknas.

§ 5 Kontroll mm.

Teknik utövar erforderlig kontroll över de i § 2 angivna arbetena. **Sedan anläggningen färdigställt skall den av föreningen anmälas för slutbesiktning som ombesörjes av Teknik.**

I samband med slutbesiktningen skall föreningen överlämna inmättningsritning över ledningen i skick som kan godkännas av Teknik, se bilaga 3.

Ägarna skall betala kommunens kostnader för kontroll, besiktning mm. Kostnaderna skall betalas senast 30 dagar efter det att arbetena fakturerats.

§ 6 Övertagande av ledning

Kommunen har rätt att med full äganderätt överta de av föreningen utförda ledningarna för Spillvatten från förbindelsepunkten till fastigheternas gräns och där upprätta nya förbindelsepunkter när kommunen finner detta påkallat. Föreningen äger därvid rätt att återfå anläggningskostnaden reducerad med 1/30 för varje helt år som avtalet varit gällande.

Till dess är ledningarna föreningens egendom. Föreningen svarar för underhåll, skötsel och förnyelse.

§ 7 Pumpning av Spillvatten

Om Spillvattnet från enskilda fastigheter inom föreningen måste pumpas till förbindelsepunkten på Spillvattenledningen skall erforderlig pumpanläggning utföras och bekostas av fastighetsägaren. Pumpenheten skall vara av typ LPS eller vad som av Teknik bedöms som likvärdig. Pumpanläggningen skall placeras inom fastigheten och ingå i fastighetens va-installation. Fastigheten har således att ansvara för drift, underhåll och förnyelse av anläggningen.

Det är föreningens ansvar att se till att uppehållstiden minimeras för spillvattnet så att inte lukt uppstår vid släppunkten. Om lukt uppstår och det skapar olägenheter är det föreningens skyldighet att åtgärda problemet.

§ 8 Dag- och dräneringsvatten

Dag- och dräneringsvatten från föreningen får inte avledas till spillvattenledning eller ledning som har förbindelse med denna.

§ 9 Anläggningsavgifter

För fastighetens inkoppling till kommunens VA-nät skall fastighetsägaren betala följande anläggningsavgift till kommunen, baserad på vid anslutningstidpunkten gällande VA-taxa § 5 mom 1: För 2016 är aktuella avgifter följande:

Utbyggnadsavgift	kr
Servisavgift	kr
Besiktningssavgift	kr
Lägenhetsavgift 11 st 25 %	<u>kr</u>
Summa inkl moms	kr

Har avgifterna enligt § 5 i va-taxan ändrats vid tidpunkten då betalningsskyldighet föreligger skall ovan angivna avgift regleras på motsvarande sätt. Anläggningsavgift faktureras föreningen så snart förbindelsepunkt har upprättats och betalas senast 30 dagar därefter.

Metodutveckling för tillsyn av avloppsföreningar

I det fall kommunen i framtiden övertar ledningarna enligt § 6 och utvidgar verksamhetsområdet för avlopp att omfatta i föreningen ingående fastigheter äger kommunen rätt att ta ut anläggningsavgifter enligt vid varje tidpunkt gällande taxa exklusive lägenhetsavgifter som erlagts i och med detta avtal.

Om fastighet med enbart en nytting önskar komplettera med ytterligare en skall det anmälas till kommunen som debiterar kompletterande avgiften enligt va-taxan § 8.

Sker om- eller tillbyggnad eller om ytterligare en byggnad tillkommer på fastigheten skall, liksom i det fall ytterligare fastigheter kopplas till detta avtal, tilläggsavgift erläggas enligt va-taxan § 5 för tillkommande lägenheter.

§ 10 Brukningsavgifter

Brukningsavgifter för spillvatten skall erläggas direkt av föreningen till kommunen enligt vid varje tidpunkt gällande va-brukningstaxa i tillämpliga delar.

För de fastigheter som enbart skall ansluta till avlopp kommer brukningstaxan att baseras på antalet personer i hushållet istället för med Vattenmätare.

§ 11 Sidoöverenskommelser mm.

Samtliga överenskommelser och utfästelser rörande avtalsförhållandet har intagits i detta avtal.

§ 12 Överlåtelse

Detta avtal får inte av föreningen utan kommunens skriftliga medgivande överlåtas på annan.

§ 13 Uppsägning

Föreningen får säga upp detta avtal med en uppsägningstid av sex (6) månader. Kommunen får, likaledes med en uppsägningstid på sex månader, säga upp avtalet dels om föreningen i väsentligt avseende åsidosätter förpliktelse enligt avtalet såsom att utan oskäligt dröjsmål betala va-avgift.

Kommunen äger också rätt att säga upp avtalet med en uppsägningstid av sex(6) månader om va-anläggningen ändras så att ägaren inte utan olägenhet för va-verket kan försörjas genom va-anläggningen.

Upphör avtalet att gälla till följd av att kommunen säger upp detsamma med anledning av ändring i den allmänna anläggningen, som innebär att föreningens medlemmar inte införlivas i kommunens verksamhetsområde för Spillvatten, är föreningen berättigad att återfå dokumenterad anläggningskostnad reducerad med 1/30 för varje helt år som avtalet varit gällande. Detta gäller även erlagd anslutningsavgift.

Upphör avtalet att gälla av annan anledning än som sägs i föregående stycke, är föreningen inte berättigad att återfå någon del av anläggningsavgiften.

Detta avtals giltighet förutsätter att ledningsarbetena har färdigställts och slutbesiktigats av Teknik senast 201X-XX-XX (två år från det tillståndet beviljades).

§ 14 Utökning av föreningen

Innan nya fastigheter tas in i föreningen skall tillstånd att ansluta till kommunens va-anläggning sökas hos Teknik. Därefter skall ny reviderad medlemsförteckning och reviderad anläggningsritning tillställas Teknik. Efter godkännande fakturerar Teknik fastigheten tillkommande avgifter enligt §§ 9 och 10.

I detta avtal upptagna §§ 1-13 gäller även för i föreningen nyintagna fastigheter.

§ 15 Passiva medlemmar i föreningen

Metodutveckling för tillsyn av avloppsföreningar

Fram till slutbesiktning av huvudledningsnätet får föreningen ta in s.k. passiva medlemmar, dvs medlemmar som delar kostnader för ledningsdragningen men som ännu inte vill ha en faktisk inkoppling till kommunens vatten och spillvatten. Tillstånd skall sökas i enlighet med § 14.

Förteckning över passiva medlemmar skall redovisas i enlighet med § 15.

Anslutnings- och bruksavgifter skall betalas vid inkoppling.

Detta avtal är upprättat i två likalydande exemplar, varav parterna tagit var sitt.

För Kungsbacka kommun 201X-XX-XX

.....
Karl Lundgren	XXXX
Förvaltningschef	Ordförande i

Bevittnas:

.....